

NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ STŘEDISKO
PRO KULTURU

KULTURA ČESKÉ REPUBLIKY V ČÍSLECH

VYBRANÉ ÚDAJE ZE STATISTICKÝCH ŠETŘENÍ

PRAHA 2012

nipos

WWW.NIPOS-MK.CZ

ÚVOD

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS) je příspěvkovou organizací Ministerstva kultury a z jeho pověření zabezpečuje státní statistickou službu za oblast kultury.

Statistika kultury se zabývá zjišťováním údajů o činnosti kulturních subjektů zřizovaných orgány státní správy, kraji, obcemi a městy, občanskými sdruženími, obecně prospěšnými společnostmi, církví, podnikatelskými subjekty aj. na základě zákona č. 89/1995 Sb. o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

V předkládané brožuře jsou zveřejněny vybrané údaje za následující obory: divadlo, galerie, muzea a památníky, hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelny, veřejné knihovny, památkové objekty zpřístupněné za vstupné, neperiodické publikace a periodický tisk a vydavatelé.

Data uvedená za rok 2011 mají informativní charakter, neboť některé zpravodajské jednotky ještě neposkytly vyplněný statistický výkaz. Údaje ekonomické povahy jsou k dispozici pouze za subjekty veřejného sektoru, kulturní subjekty v soukromém sektoru je většinou neposkytují anebo nedávají souhlas k jejich zveřejnění. Při sestavování Topů byla respektována ochrana individuálních údajů.

V druhé části brožury je zařazen oddíl „Vývoj vybraných ukazatelů v oblasti kultury v letech 1980-2011“. Do oddílu jsou navíc zařazeny informace o kinu, rozhlasovém a televizním vysílání.

KULTURA V ROCE 2011

VYBRANÉ ÚDAJE

	Divadla	Památky	Galerie	Muzea a památníky	Hvězdárny	Knihovny veřejné	Neperiodické publikace knihy, počet titulů	Periodický tisk noviny a časopisy
Počet šetřených subjektů	145	279	46	416	48	5 415	18 985	5 098
Počet stálých zaměstnanců (přepočtený stav)	7 128	1 884	1 108	4 539	138	*5 030	-	-
Počet počítačů připojených na internet	-	-	-	-	292	10 669	-	-
z toho přístupných veřejnosti	-	-	46	287	72	10 669	-	-
Vybrané vstupné	918 166 900	847 538 900	51 954 300	394 427 900	-	-	-	-

* v profesionálních knihovnách

Divadla

	2009	2010	2011
Počet divadel	137	151	145
Počet stálých scén v provozu	150	160	167
Kapacita divadel (počet sedadel)	36 033	36 648	37 255
Počet divadelních souborů	146	157	154
Počet tit. v divadelním repertoáru	2 360	2 701	2 515
Počet premiér	612	685	686
Počet představení	26 921	26 883	26 678
Počet návštěvníků	5 656 736	5 805 148	5 504 814
Vybrané vstupné včetně některých soukromých divadel	879 572 200	943 650 300	918 166 900

TOP Divadla podle počtu diváků

NÁRODNÍ DIVADLO, PRAHA

NÁRODNÍ DIVADLO BRNO

MĚSTSKÉ DIVADLO BRNO

STÁTNÍ OPERA PRAHA

DIVADLO J. K. TYLA, PLZEŇ

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ, OSTRAVA

MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ, PRAHA

DIVADLO KALICH - HAMLET PRODUCTION, PRAHA

HUDEBNÍ DIVADLO KARLÍN, PRAHA

JIHOČESKÉ DIVADLO, ČESKÉ BUDĚJOVICE

DIVADLO NA VINOHRADECH, PRAHA

VÝCHODOČESKÉ DIVADLO PARDUBICE

MĚSTSKÉ DIVADLO V MOSTĚ

SLOVÁCKÉ DIVADLO, UHERSKÉ HRADIŠTĚ

DIVADLO NA FIDLOVAČCE, PRAHA

Památky zpřístupněné za vstupné (hrady, zámky a další objekty)

	2009	2010	2011
Počet památkových objektů	287	284	279
Počet návštěvníků	11 616 408	11 324 837	10 291 730
Počet zaměstnanců	1 744	1 899	1 884
Počet kulturních akcí	14 019	13 864	12 977
Vybrané vstupné	777 831 363	780 028 964	847 538 900

TOP Památky podle počtu návštěvníků

KATEDRÁLA SV. PETRA A PAVLA, BRNO
STÁTNÍ HRAD A ZÁMEK ČESKÝ KRUMLOV
STÁTNÍ ZÁMEK LEDNICE A JANŮV HRAD
KOSTNICE KUTNÁ HORA- SEDLEC
STÁTNÍ ZÁMEK HLUBOKÁ NAD VLTAVOU
PRŮHONICKÝ PARK A ZÁMEK
STÁTNÍ HRAD KARLŠTEJN
ZÁMEK DĚTENICE
STARONOVÁ SYNAGOGA
SLEZSKOOSTRAVSKÝ HRAD, OSTRAVA
ARCIBISKUPSKÝ ZÁMEK A ZAHRADY, KROMĚŘÍŽ
STÁTNÍ ZÁMEK SYCHROV
STÁTNÍ ZÁMEK KONOPIŠTĚ
STÁTNÍ HRAD TROSKY
HRAD ČESKÝ ŠTERNBERK

Galerie (muzea výtvarných umění)

	2009	2010	2011
Počet galerií	45	46	46
Počet poboček	43	44	44
Počet expozic	113	110	106
Počet uspořádaných výstav	538	560	619
Počet návštěvníků expozic a výstav	1 700 358	1 646 276	1 653 783
Vybrané vstupné	36 395 600	51 589 000	51 954 300

TOP Galerie podle počtu návštěvníků

NÁRODNÍ GALERIE V PRAZE

MUZEUM UMĚNÍ OLMOUC

UMĚLECKOPRŮMYSLOVÉ MUZEUM V PRAZE

GALERIE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

MORAVSKÁ GALERIE V BRNĚ

GALERIE VÝTVARNÉHO UMĚNÍ V OSTRAVĚ

GALERIE ZDEŇKA BURIANA, ZOO DVŮR KRÁLOVÉ

ALŠOVA JIHOČESKÁ GALERIE V HLUBOKÉ NAD VLTAVOU

STRAHOVSKÝ KLÁŠTER - OBRAZÁRNA, KNIHOVNA, PRAHA

ZÁPADOČESKÁ GALERIE V PLZNI

GALERIE JOSEFA LIESLERA, KADAŇ

GALERIE MODERNÍHO UMĚNÍ V HRADCI KRÁLOVÉ

DŮM UMĚNÍ MĚSTA BRNA

GALERIE UMĚNÍ KARLOVY VARY

GALERIE KLATOVY/KLENOVÁ

Muzea a památníky

	2009	2010	2011
Počet muzeí a památníků	412	412	416
Počet poboček	282	277	286
Počet expozic	1 720	1 718	1 747
Počet uspořádaných výstav	3 331	3 287	3 324
Počet návštěvníků expozic a výstav	7 959 602	7 661 501	8 258 510
Vybrané vstupné	340 719 500	358 371 000	394 427 900

TOP Muzea a památníky podle počtu návštěvníků

ŽIDOVSKÉ MUZEUM V PRAZE

NÁRODNÍ MUZEUM, PRAHA

NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM, PRAHA

VALAŠSKÉ MUZEUM V PŘÍRODĚ, ROŽNOV POD RADHOŠTĚM

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV, PRAHA

NÁRODNÍ ZEMĚDĚLSKÉ MUZEUM, PRAHA

PAMÁTNÍK TEREZÍN

HORNICKÉ MUZEUM PŘÍBRAM

ČESKÉ MUZEUM STŘÍBRA, KUTNÁ HORA

MUZEUM JIHOVÝCHODNÍ MORAVY VE ZLÍNĚ

MUZEUM REGIONU VALAŠSKO, VSETÍN

TECHNICKÉ MUZEUM V BRNĚ

MUZEUM MĚSTA BRNA

HUSITSKÉ MUZEUM V TÁBOŘE

VLASTIVĚDNÉ MUZEUM DR. HOSTAŠE V KLATOVECH

Hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelny

	2009	2010	2011
Počet hvězdáren	45	46	48
Počet návštěvníků	561 298	529 248	514 580
Počet jednorázových vzdělávacích akcí	13 474	13 100	12 954
Počet návštěvníků jednorázových vzdělávacích akcí	532 560	507 533	492 073
Počet zájmových kroužků	77	73	68
Počet členů zájmových kroužků	836	787	657
Počet počítačů připojených na internet	350	290	292
z toho přístupných veřejnosti	52	53	72

TOP Hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelny podle počtu návštěvníků

HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM JOHANNA PALISY, OSTRAVA
 HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM V HRADCI KRÁLOVÉ
 HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM PLZEŇ
 HVĚZDÁRNA A RADIOKLUB LÁZEŇSKÉHO MĚSTA KARLOVY VARY
 HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM ČESKÉ BUDĚJOVICE S POB. NA KLETI
 HVĚZDÁRNA VSETÍN
 LIDOVÁ HVĚZDÁRNA PROSTĚJOV
 SEVEROČESKÁ HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM V TEPLICÍCH
 HVĚZDÁRNA DK, UHERSKÝ BROD
 HVĚZDÁRNA V ROKYCANECH
 HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM MIKOLÁŠE KOPERNÍKA, BRNO
 HVĚZDÁRNA V ÚPICÍ
 HVĚZDÁRNA ZLÍN
 HVĚZDÁRNA VESELÍ NAD MORAVOU
 MĚSTSKÁ HVĚZDÁRNA VE SLANÉM

Knihovny veřejné

	2009	2010	2011
Počet knihoven	5 432	5 415	5 415
z toho			
zřizovaných MK	2	2	2
zřizovaných kraji	13	13	13
knihovny s neprofes. prac.	4 641	4 624	4 623
Počet knihovních jednotek	63 253 656	63 579 866	63 957 785
Počet registrovaných čtenářů	1 397 948	1 430 929	1 461 870
Počet výpůjček	66 861 501	66 772 682	67 219 992
Prostředky na nákup knihovního fondu v Kč	331 018 760	293 376 477	309 673 371
Počet studijních míst	44 742	46 581	47 733
Počet PC pro uživatele	11 468	11 513	11 735
z toho napojených na Internet	10 164	10 395	10 669
Počet zaměstnanců v profes. knihovnách	5 153	5 127	5 030

TOP Knihovny základní s neprofesionálními pracovníky podle počtu výpůjček

MÍSTNÍ KNIHOVNA BATELOV
 OBECNÍ KNIHOVNA KUNŽAK
 MÍSTNÍ KNIHOVNA VE VALAŠSKÉ BYSTRICI
 MÍSTNÍ LIDOVÁ KNIHOVNA V KOSTOMLATECH POD MILEŠOVKOU
 MÍSTNÍ KNIHOVNA STRANČICE
 MÍSTNÍ KNIHOVNA NOVÁ VES
 OBECNÍ KNIHOVNA ČEBÍN
 MÍSTNÍ KNIHOVNA DOLNÍ KRUPÁ
 MÍSTNÍ KNIHOVNA KNĚŽPOLE
 OBECNÍ KNIHOVNA DUBLOVICE
 OBECNÍ KNIHOVNA STĚŽERY
 STŘEDISKO HUSTOPEČE NAD BEČVOU
 OBECNÍ KNIHOVNA PALKOVICE

Neperiodické publikace knihy

	2009	2 010	2 011
Počet vydaných titulů celkem	17 598	17 054	18 985
z toho			
školních učebnic	374	401	500
dětských knih	1 367	1 336	1 569
vysokoškolských skript a VŠ učebnic	1 115	1 135	1 096
Podle jazyka vydání			
česky	15 141	14 763	16 254
anglicky	752	627	779
německy	89	66	93
slovensky	209	194	272

TOP Knihy vydané podle tematiky

LITERÁRNÍ TEXTY

HISTORIE, BIOGRAFIE

ŠKOLSTVÍ, PEDAGOGIKA, VOLNÝ ČAS

STROJÍRENSTVÍ, TECHNOLOGIE, STAVEBNICTVÍ, OBCHOD A ŘEMESLA

POLITIKA, EKONOMIE

PŘÁVO, VEŘEJNÁ SPRÁVA, SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE,

POJIŠŤOVNICTVÍ

LÉKAŘSKÉ VĚDY, ZDRAVOTNICTVÍ

PŘÍRODNÍ VĚDY

SOCHAŘSTVÍ, VÝTVARNÉ UMĚNÍ, GRAFIKA, FOTOGRAFIE

VŠEOBECNOSTI

FILOZOFIE, PSYCHOLOGIE

NÁBOŽENSTVÍ, TEOLOGIE

MATEMATIKA

ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ, CHOV DOBYTKA, LOV ZVĚŘE A RYBOLOV

MANAGEMENT, ŘÍZENÍ A ORGANIZACE

Periodický tisk noviny a časopisy

	2009	2010	2011
Počet titulů novin	1 683	1 662	1 522
z toho deníků (vydávané alespoň 4x týdně)	123	122	125
ostatních novin	1 560	1 540	1 397
vydávaných 2 - 3x týdně	5	5	7
1x týdně	100	90	117
méně často	1 455	1 445	1 273
Počet titulů časopisů	3 798	3 603	3 576
z toho pro širokou veřejnost	2 061	1 967	1 953
pro specifické skupiny čtenářů	1 737	1 636	1 623
Podle jazyka vydání			
česky	3 644	3 437	3 395
anglicky	89	96	102

TOP Časopisy podle tematických skupin

ODBORNÉ REVUE (TECHNICKÉ PRO VĚDU A VÝZKUM APOD.)

PRO ŽENY, MUŽE A RODINU

POLITICKÉ, FILOZOFICKÉ, NÁBOŽENSKÉ A KULTURNÍ

CESTOVNÍ RUCH, VOLNÝ ČAS A SPORT

PODNIKOVÉ ČASOPISY

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

ČASOPISY ODBORŮ, POLITICKÝCH STRAN, SDRUŽENÍ ATD.

POPULÁRNĚ VĚDECKÉ A TECHNICKÉ

ILUSTROVANÉ, INFORMAČNÍ A REPORTÁŽNÍ

POPULÁRNĚ HISTORICKÉ A ZEMĚPISNÉ

ČASOPISY DOBROČINNÝCH ORGANIZACÍ

ROZHLASOVÉ, TELEVIZNÍ A FILMOVÉ

BULLETINY FARNOSTÍ

Vydavatelé

	2009	2010	2011
Počet vydavatelů*	790	926	724
Počet vydaných titulů knih	16 064	12 193	12 613
Náklad	34 034 213	34 754 014	28 611 847
Počet vydaných titulů periodik	1 733	2 005	1 722
Náklad v mil.	1 103	1 059	615
Počet vydaných audiovideo dokumentů	2 129	2 239	2 044
Náklad	11 361 096	7 556 425	3 238 510
Počet vydaných elektronických dokumentů	1 287	3 304	8 054
Náklad	297 371	147 644	169 408
Počet vydaných audioknih			48
Náklad			132 314
Počet vydaných e-knih			1 638
Počet stažení			26 973

* Vydavatelé s hlavní činností

**VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ V OBLASTI KULTURY
V LETECH 1980-2011**

DIVADLA

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011	1990/1980	2011/1990	2011/2010		
Počet divadel (bez stagion)	44	43	47	89	118	121	151	145	2,1	3,1	1,0		
Počet stálých scén	61	61	75	96	121	143	160	167	1,6	2,2	1,0		
Počet sedadel stálých scén	27 970	27 249	29 063	30 015	30 223	34 863	36 648	37 255	1,1	1,3	1,0		
Počet sedadel na 1 tis. obyv.	2,71	2,64	2,80	2,91	2,94	3,41	3,48	3,55	1,0	1,3	1,0		
Počet návštěvníků v tis.	6 863	6 794	5 834	5 247	4 589	4 976	5 805	5 505	0,8	0,9	0,9		
Počet návštěvníků na 1 tis. obyv.	665	657	563	508	418	486	552	525	0,8	0,9	1,0		
Počet návštěvníků na 1 sedadlo	245	249	201	175	152	143	158	148	0,7	0,7	0,9		
Počet představení v ČR	x	x	x	18 527	21 997	24 563	26 883	26 678	x	x	1,0		

x nesledováno

Zdroj: NIPOS

Ve sledovaném období se počet divadel zvýšil více než trojnásobně. Souvisí to se skutečností, že divadlo mohly provozovat i jiné subjekty než ministerstva a krajské národní výbory. Zcela novým fenoménem se stala síť neziskových divadel. Tato divadla fungují jako obecně prospěšné společnosti či občanská sdružení, konečně existuje dynamicky se rozvíjející síť soukromých divadel, provozovaná právnickými či fyzickými osobami.

Nutno konstatovat, že v uvedeném přehledu divadel nejsou plně podchycena divadla neziskové sféry, přestože v roce 2010 se podařilo do statistického zjišťování zahrnout další divadelní uskupení.

Pomaleji se zvyšoval počet nabízených sedadel (o 24 %) a to i proto, že noví provozovatelé po r. 1990 provozovali divadlo v menších prostorách.

V porovnání ke kapacitním ukazatelům na straně nabídky se vyvíjel počet návštěvníků méně rovnoměrně. V souvislosti s návštěvníckou krizí v 90. letech, která postihla nejen divadla, mezi roky 1980 – 2001 postupně počet návštěvníků klesal (o 35 %). Od r. 2002 se naopak pomalu zvyšoval (do r. 2010 o více než čtvrtinu).

Počet odehraných představení se od r. 1995 do roku 2003 mírně zvyšoval, popř. stagnoval a od r. 2004 poměrně dynamicky narůstal. Mezi lety 1995 a 2010 průměrný počet návštěvníků na 1 představení poklesl z 283 osob na 213 osob.

Jak je z výše uvedeného patrné, ve sledovaných 31ti letech, počet divadel, sedadel a představení významně vzrostl, zatímco počet návštěvníků o necelých 20 % poklesl.

MUZEÁ, GALERIE, PAMÁTNÍKY

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011	1990/1980	2011/1990	2011/2010		
Počet muzeí, galerií, památníků	239	217	200	333	440	457	477	480	0,8	2,4	1,0		
Počet expozic a výstav	4 389	4 082	3 293	3 932	4 777	5 420	5 675	5 796	0,8	1,8	1,0		
Počet expozic	925	927	696	964	1 492	1 691	1 828	1 853	0,8	2,7	1,0		
Počet výstav	3 464	3 255	2 597	2 948	3 285	3 729	3 847	3 943	0,7	1,5	1,0		
Počet návštěvníků expozic a výstav (v tis.)	15 725	13 336	10 899	8 915	9 323	9 132	9 308	9 912	0,7	0,9	1,1		
Počet návštěvníků na 1 tis. obyv.	1 523	1 290	1 052	869	908	892	884	944	0,7	0,9	1,1		

Zdroj: NIPOS

Ve sledovaném období počet muzeí, galerií a památníků a také expozic a výstav vzrostl (téměř dvojnásobně), zatímco počet návštěvníků těchto objektů poklesl (o více než 40 %).

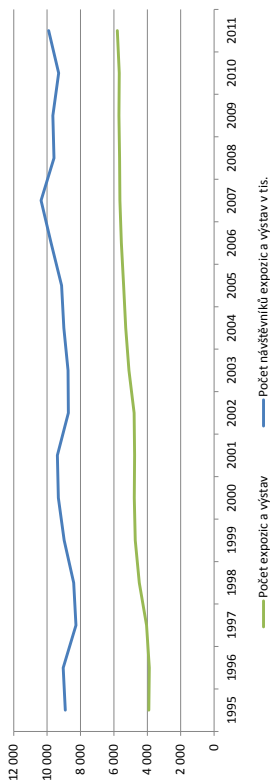
Počet objektů zpočátku klesal, což souviselo s tehdy doznívající integrací muzejních institucí, která začala v 70. letech (z menších městských muzeí se stávaly pobočky muzeí okresních nebo krajských).

V roce 1990 došlo k dalšímu snížení v souvislosti se společenskými změnami započatými v předcházejícím roce. Zanikala různá muzea a památníky revolučních tradic dělnického hnutí i některé galerie podporující tento pohled. Poté však nastal velký boom zakládání dalších muzeí a galerií, který lze bezesporu srovnat s historicky největším rozvojem muzejnictví z konce 19. a počátku 20. stol. (období 1892 – 1910). Zakládání nových muzeí sice pokračuje i nyní, ale jeho tempo je přirozeně již pomalejší a lze předpokládat, že se v dohledné době zastaví.

Intenzivní růst počtu muzeí v letech 1990–2000 byl způsoben procesem částečné dezintegrace sítě muzeí (v některých regionech se městská muzea, jež byla pobočkami muzeí okresních, osamostatnila), zakládáním prvních soukromých muzeí a zejména galerií. V letech 2000–2001 naopak došlo k výraznějšímu poklesu těchto institucí, který souvisel s reformou veřejné správy a deetatizací velkého počtu muzeí s tím, že některá v této souvislosti zanikla. Nová vlna růstu muzeí je patrná od počátku 21. stol. Vedle vznikání dalších galerií se zakládají malá muzea občanských sdružení a fyzických osob, zčásti i obcí. Častěji jde o muzea specializovaná na tradici armády, dopravy, technické památky, řemeslnou výrobu, případně prezentují různé sběratelské obory.

Vzestupný vývoj počtu muzeí a galerií ovlivňuje podstatně změny v počtu stálých expozic muzeí, zatímco počet výstav je s určitými výkyvy v zásadě stálý.

Návštěvnost je pouze jedním z výstupů činnosti muzeí, byť nejnepřehlednějším a s největším dosahem na veřejnost. V r. 1980 muzea a galerie navštívilo více než 15 mil. osob, v této souvislosti je však třeba dodat, že se až do r. 1989 návštěvnost organizovala. Při bližším pohledu na současnou návštěvnost muzeí a galerií je zřejmé, že její vývoj nekorresponduje s růstem výstav a expozic. Zvýšený počet výstav a expozic nemá vliv na vyšší návštěvnost. Je zřejmé, že návštěvníci jdou za kvalitou. Předpokladem pro práci muzeí a udržení roční návštěvnosti na současné úrovni okolo 9,5 mil. návštěvníků jsou proto v první řadě kvalitní sbírky.

PAMÁTKY ZPŘÍSTUPNĚNÉ ZA VSTUPNÉ

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1989	1995	2000	2005	2010	2011	1989/1980	2011/1989	2011/2010		
Počet hradů, zámků a ostatních památek za vstupné	138	147	126	185	197	269	284	279	0,9	2,2	1,0		
Počet návštěvníků (tis.)	7 014	7 044	8 874	8 693	9 090	11 797	11 325	10 292	1,3	1,2	0,9		
Počet návštěvníků na 1 tis.obyv.	679,2	681,4	856,4	841,5	884,8	1 152,7	1 076,8	980,6	1,3	1,1	0,9		

Zdroj: NIPOS

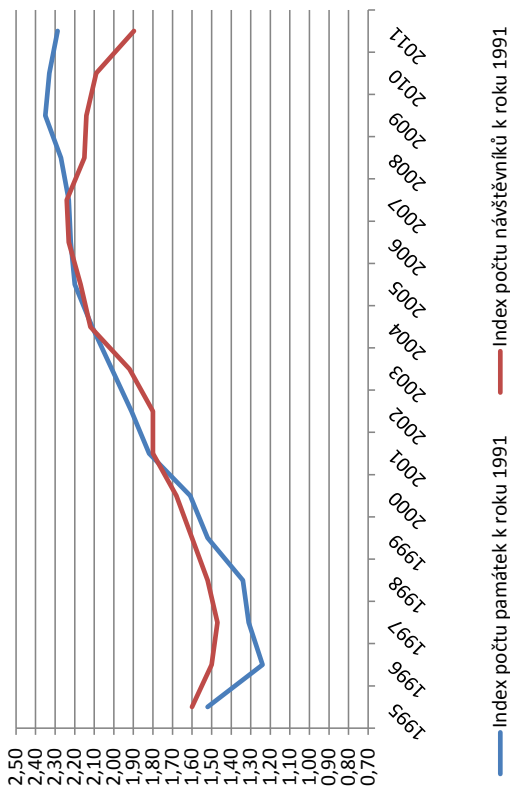
Ve sledovaném období let 1980 – 2011 počet hradů, zámků a ostatních památek zpřístupněných za vstupné postupně vzrůstal. Pomaleji (o 66 %) se zvyšoval počet návštěvníků těchto památek. Vyšší nárůst počtu památek se – v souvislosti s nápravou vlastnických vztahů v této oblasti a s rozvojem tržní ekonomiky – datuje od devadesátých let.

Postupně, popř. s malými výkyvy se zvyšoval počet návštěvníků památek. Při porovnání návštěvnosti na 1 objekt však dochází k pozvolnému poklesu návštěvníků. Souvisí to nejen s atraktivností jednotlivých objektů, ale i s možnostmi zajištění dalších doprovodných kulturních akcí a také s turistickým ruchem (včetně zahraničních návštěvníků).

Pokud je objekt v nabídce cestovních kanceláří a poskytuje zajímavé hudební, divadelní, příp. jiné doprovodné akce, má vyšší návštěvnost než objekt, který se v nabídkách cestovních kanceláří nevyskytuje nebo kde se nic neděje.

Nejvyšší počet návštěvníků byl zaznamenán v r. 2007. Od r. 2008, přestože se zvýšil počet sledovaných objektů, počet návštěvníků stále klesá.

Dynamika vývoje počtu památek a jejich návštěvníků

KNIHOVNY

Ukazatel	Rok											Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011	1990/1980	2011/1990	2011/2010			
	Počet knihoven	7 326	6 848	5 838	6 179	6 019	5 920	5 415	5 415	0,8	0,9	1,0		
Počet registrovaných čtenářů (tis.)	1 823	2 053	1 880	1 438	1 523	1 538	1 431	1 462	1,0	0,8	1,0			
Počet registrovaných čtenářů na 1 tis. obyv.	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	1,0	0,6	0,7			
Počet výpůjček (tis.)	54 636	68 230	63 974	57 413	70 401	71 974	66 773	67 220	1,2	1,1	1,0			
Počet výpůjček na 1 tis. obyv.	5,3	6,6	6,2	5,6	6,9	7,0	6,4	6,3	1,2	1,0	1,0			
Počet výpůjček na 1 čtenáře	30,0	33,2	34,0	39,9	46,2	46,8	46,7	46,7	1,1	1,4	1,0			
Počet návštěvníků knihovny (tis.)	x	17 316	15 217	14 364	18 188	20 502	22 157	23 946	x	1,6	1,1			
Počet návštěvníků knihovny na 1 tis.obyv.		1,7	1,5	1,4	1,8	2,0	2,1	2,1	x	1,4	1,0			
Počet PC napojených na Internet	x	x	x	x	1 977	7 183	11 513	11 735	x	x	1,0			
Počet návštěvníků využívajících Internet (tis.)	x	x	x	x	1 111	5 894	10 395	10 669	x	x	1,0			
	x	x	x	x	x	1 752	2 931	2 890	x	x	1,0			

Zdroj: NIPOS

Ve sledovaném období postupně klesal počet veřejných knihoven. Důvodem bylo rušení dlouhodobě uzavřených knihoven obcí a dále reorganizace knihoven spočívající v jejich slučování. Vliv měla transformace veřejné správy spojená se změnou systému financování a fungování tehdejších územních knihovnických celků. Od r. 2010 se počet knihoven stabilizoval.

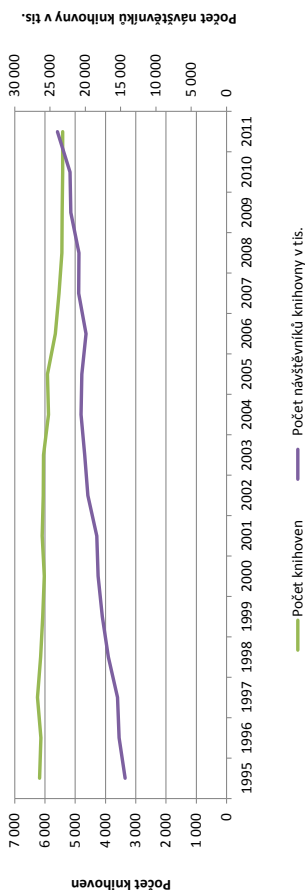
Významnými proměnami prošly i služby veřejných knihoven. V současné době lze hovořit o veřejných knihovnických a informačních službách, které knihovny poskytují. Tyto služby mohou využívat i jiní zájemci, než pouze registrovaní čtenáři. Ukazatel počtu registrovaných čtenářů již není jediným určujícím měřítkem návštěvnosti a využití knihoven. V této souvislosti je pochopitelný pokles počtu registrovaných čtenářů knihoven (od r.1980 o 20 %).

Mnoho občanů navštěvuje knihovny i z jiných důvodů než je půjčování knih, např. proto, aby získali informace, zúčastnili se vzdělávacích akcí či kulturních pořadů, výstav a využili veřejného internetu. Počet návštěvníků knihoven se mezi lety 1985-2011 zvýšil o 38 %.

Nicméně i přes výše uvedený pokles významu služby půjčování knih, počet výpůjček se ve sledovaném období zvýšil o 21 %. Tento vývoj však nebyl rovnoměrný. Nejvíce knih si čtenáři vypůjčili v r. 2005, od tohoto roku se počet výpůjček snižuje (celkově o 7 %).

Od počátku 90. let začaly knihovny intenzivně využívat komunikační a informační technologie. Období let 2000 – 2011 se počet PC v knihovnách zvýšil téměř 6-ti násobně a v tom počet PC napojených na internet vzrostl více než 9-ti násobně. Je nutno dodat, že v knihovnách je velmi často využívána technologie WiFi apod. a tak návštěvníci nejsou odkázáni pouze na PC napojené přímo na internet, jeho využívání se však v r.2011 snížilo o 1,4 % oproti roku předešlému.

V současné době mají uživatelé knihoven k dispozici také dálkově přístupné služby, které mohou využívat aniž by museli knihovnu osobně navštívit (informace o dostupnosti knih či jiných dokumentů apod.). V r. 2011 tak knihovny vykazaly mimo počet fyzických návštěvníků i 29,3 mil. virtuálních návštěv, což je o 34 % více než v r. 2010.

NEPERIODICKÉ PUBLIKACE

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011	1990/1980	2011/1990	2011/2010		
Počet titulů knih vydaných v roce	4 143	4 004	4 136	8 994	11 965	15 350	17 054	18 985	1,0	4,6	1,1		
beletrie	608	586	553	3 214	3 281	3 340	4 477	5 174	0,9	9,4	1,2		
dětské knihy	370	330	273	278	579	866	1 336	1 569	0,7	5,7	1,2		
školní učebnice, vysokoškolská skripta a VŠ učebnice	746	680	1 491	944	1 400	1 776	1 536	1 596	2,0	1,1	1,0		
Počet vydaných titulů na 1 tis.obyv.	0,4	0,4	0,4	0,9	1,2	1,5	1,6	1,8	4,0	4,5	1,1		

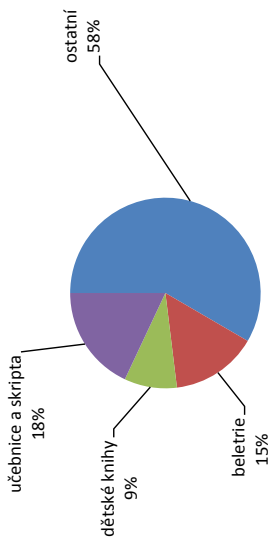
Zdroj: NK

Knižní sektor vykazoval až do r. 1990 stabilní počet vydávaných knižních titulů. První nárůst lze zaznamenat v roce 1991 (o 146 % oproti roku 1990), k dalšímu nárůstu počtu titulů došlo v r.1994 (o 225 %) proti předchozímu roku. Od tohoto roku začíná počet vydaných titulů postupně stoupat až na více než 18 tis. titulů v r. 2008. Rok 2009 a 2010 vykázal pokles, zatímco v r. 2011 bylo vydáno nejvíce titulů za sledované období, téměř 19 tisíc. Celkový počet vydaných knih připadajících na tisíc obyvatel se ve sledovaném období zvýšil více než 4krát.

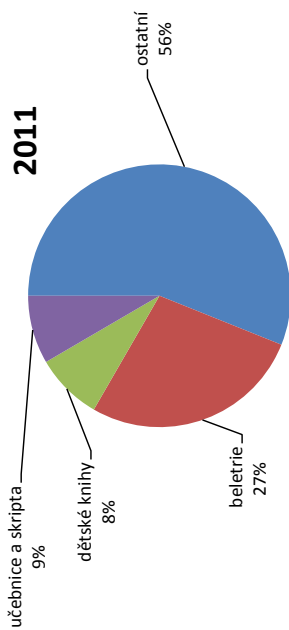
V posledním období vzrůstá počet vydaných elektronických dokumentů, e-knih. Také výrazně vzrostl počet vydávaných překladů, v r. 2010 tvořil více než třetinu celkové produkce.

Co se struktury vydávaných titulů týče, nadprůměrně vzrostl podíl beletrie (bezmála dvojnásobně) naopak podíl vydávaných titulů dětských knih poklesl z necelých 9 % v r. 1980 na necelých 8 % v r. 2011 a podíl učebnic a skript se snížil z 18 % na 9 % (zřejmě i v souvislosti s možností vyhledání příslušných informací na internetu). Co se oborového zaměření vydávaných titulů týče, nejvíce se v současné době vydává literárních textů, dále knih z oblasti historie a biografie, školství, strojírenství, technologie, stavebnictví, obchodu a řemesel, dále z oblasti politiky a ekonomie, práva, veřejné správy, pojišťovnictví a lékařství.

1980

2011

PERIODICKÝ TISK

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2009	2010	2011	1990/1980	2011/1990	2011/2010	
Počet titulů novin a časopisů	759	763	1 870	4 380	3 295	4 399	5 481	5 265	5 098	2,5	2,7	1,0	
deníků	18	18	30	75	103	116	123	122	125	1,7	4,2	1,0	
časopisů	x	x	x	3 333	2 480	2 993	3 798	3 603	3 576	x	x	1,0	
Počet titulů novin a časopisů na 1 tis. obyv.	0,1	0,1	0,2	0,4	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	2,6	2,8	1,0	

x nesledováno

Zdroj: NK

KINA

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2011	1990/1980	2011/1990	2011/2010		
Počet kin	2 135	2 015	2 127	1 120	874	752	701	658	1,0	0,3	0,9		
Počet sedadel	608 101	573 000	553 000	320 000	278 000	255 000	238 000	223 847	0,9	0,4	0,9		
Počet obyv. na 1 sedadlo	17,0	18,0	18,7	32,3	37,0	40,1	44,2	46,9	1,1	2,5	1,1		
Počet představení	579 473	557 000	494 480	187 369	197 607	318 212	399 099	408 760	0,9	0,8	1,0		
Počet diváků (tis.)	60 674	57 198	36 361	9 253	8 719	9 479	13 537	10 790	0,6	0,3	0,8		
Počet diváků na 1 představení	140,7	102,7	73,5	49,4	44,1	29,8	29,5	26,4	0,5	0,4	0,9		

Zdroj: MK, UFD

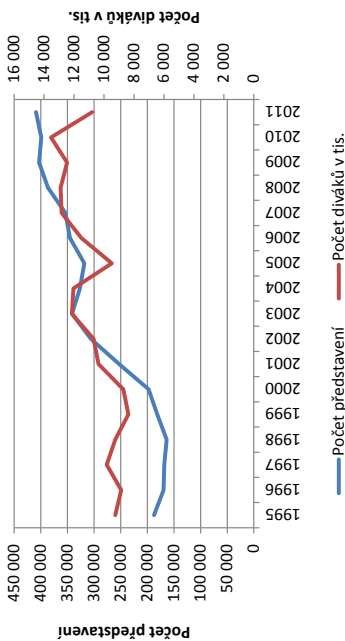
V období let 1980-2011 sledované ukazatele v oblasti kina významně poklesly, ale vývoj nebyl jednoznačný. Zatímco se kapacitní ukazatel počtu sedadel stále snižoval, počet představení se snižoval pouze do r. 1998 a počet diváků do r. 1999. V dalších letech počty představení i diváků narůstaly, avšak nedosáhly výchozí úrovně r. 1980 (počet představení činil v r. 2011 70 % a počet diváků 18 % úrovně r. 1980).

Co se kapacity kin týče, od 90.let se prosazuje rozvoj vicesalových kin, což znamená, že při stálém poklesu počtu kin počet pláten, popř. sálů, v nichž se promítá (od r.2000) neklesá. Relativně vysoký počet sedadel je způsoben také provozem letních kin, která uvádějí min. počet představení ročně, ale mají téměř třetinový podíl kapacity (počtu sedadel). V r. 2011 bylo v provozu 429 stálých kin, letních 98, multikin 25, kinokavárén 18, putovních kin 48 a nepravidelně promítajících 39.

Vývoj počtu diváků je odrazem změn společenských podmínek po r. 1989. Nejnižší úroveň dosáhla návštěvnost kin v r. 1999, poté se začala zvyšovat. Výjimkou byl pouze r. 2005, který byl poznamenán celosvětovou krizí nabídky atraktivních filmů. Se stabilizací návštěvnosti se zvyšovaly i průměrné ceny vstupného a již v r. 2003 překonal roční obrát kin poprvé v historii hranici 1 mld.Kč (pod kterou opět klesl pouze v r. 2005).

Vývoj návštěvnosti kin ve sledovaném období byl ovlivněn také rozvojem zánamových technologií, které umožnily šířit filmy na přenosných záznamových nosičích. Rozvoj počítačové technologie dále umožnil sledovat AV díla z celého světa prostřednictvím internetu v libovolném čase a prostoru. Počítačové hry se svým grafickým vybavením často blíží filmům a mnoha mladým lidem jsou bližší svoji interaktivitou. Kina tak nejprve ztratila své výsadní postavení zprostředkovatele západní kultury a následně filmů jako takových. Postupně sice přestala být nejlevnějším způsobem trávení volného času, avšak nikdy neztratila svoji roli místa, kde se lidé setkávají s kulturou a zábavou.

Od r. 2009 probíhá digitalizace kin, která je finančně velmi náročná, zbývá ještě digitalizovat cca 200 kin.

ROZHLASOVÉ VYSÍLÁNÍ

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995 ¹⁾	2000	2005	2008	2009 ³⁾	2010	1990/1980	2010/1990	2010/2009	
Odvysílaných hodin celkem (tis. hod.)	32 325	39 874	39 604	281 506	369 690	559 989	639 857	837 770	694 609	1,2	17,5	0,8	
z toho podíl: kulturně orient. pořady (%)	68,6	69,6	66,3	52,1	57,6	69,4	71,8	75,7	74,8	1,0	1,1	1,0	
zpravodajské, publicistické, dokumentární a vzdělávací pořady (%)	31,4	30,4	33,7	13,7	18,1	10,6	15,1	10,4	12,7	1,1	0,4	1,2	
reklamní pořady (%)				4,3	5,0	5,5	5,5	8,4	6,1	x	x	0,7	
ostatní pořady (%)							7,6	5,5	6,4	x	x	1,2	

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ Vysoký nárůst počtu odvysílaných hodin je způsoben zařazením nově vzniklých soukromých stanic

²⁾ TV Nova nedala souhlas s publikováním svých údajů

³⁾ Vysoký nárůst počtu odvysílaných hodin je způsoben především dopočtem údajů na plný počet vykazujících jednotek

TELEVIZNÍ VYSÍLÁNÍ

Ukazatel	Rok										Index		
	1980	1985	1990	1995	2000 ²⁾	2005 ¹⁾	2008	2009 ³⁾	2010	1990/1980	2010/1990	2010/2009	
Odvysílaných hodin celkem (tis. hod.)	6 481	7 042	13 655	15 369	24 168	342 309	388 766	1 031 978	1 196 039	2,1	87,6	1,2	
z toho podíl: kulturně orient. pořady (%)	39,5	38,5	41,1	38,3	52,0	53,5	45,2	24,6	15,9	1,0	0,4	0,6	
zpravodajské, publicistické, dokumentární a vzdělávací pořady (%)	53,9	54,7	48,0	34,3	33,1	28,2	36,1	62,0	71,8	0,9	1,5	1,2	
reklamní pořady (%)	2,3	2,4	2,5	0,4	3,7	4,6	4,8	3,1	8,2	1,1	3,3	2,6	
ostatní pořady (%)							13,9	10,3	4,1	x	x	0,4	

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ Vysoký nárůst počtu odvysílaných hodin je způsoben zařazením nově vzniklých soukromých stanic

²⁾ TV Nova nedala souhlas s publikováním svých údajů

³⁾ Vysoký nárůst počtu odvysílaných hodin je způsoben především dopočtem údajů na plný počet vykazujících jednotek

V průběhu sledovaných let došlo k výraznému nárůstu počtu odvysílaných hodin rozhlasového i televizního vysílání, a to zejména v souvislosti se vstupem soukromých držitelů licencí k vysílání na mediální trh.

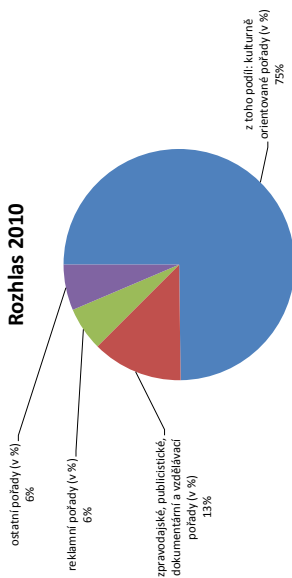
V případě rozhlasu se tak stalo již po roce 1990 a v případě televize později, po roce 2000.

Co se týče vývoje struktury vysílacího času, byla ovlivněna právě výše zmíněným vznikem tržního prostředí v devadesátých letech. V souvislosti s pojetím rozhlasu a televize jako významných prostředků šíření kultury a vzdělání lze říci, že se nevyvíjela jednoznačně příznivě.

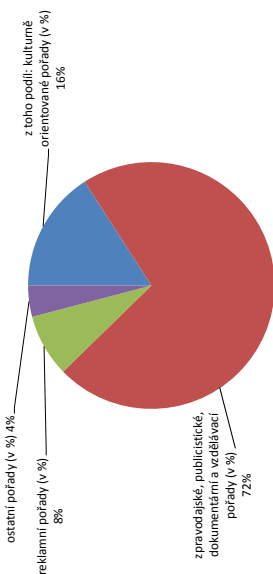
Podíl kulturně orientovaných pořadů se sice mírně zvýšil, zejména se to týkalo televizního vysílání, ale podíl zpravodajských, vzdělávacích apod. pořadů ve struktuře obou vysílání značně poklesl (předešlým po roce 1990). Při snížení váhy těchto pořadů na polovinu v případě rozhlasu, až na dvě třetiny v případě televize, tj. v relativním vyjádření však nelze zapominat, že absolutně – s ohledem na značný nárůst celkového vysílacího času – odvysílány počet hodin zmíněných pořadů také vzrostl.

Na druhé straně se rychle zvyšovala váha reklamních pořadů ve vysílání.
 Pozn.: Od r. 2009 jde o dopočtená data (metodickou změnu zpracování dat) a proto nejsou údaje (zejména počet odvysílaných hodin) v porovnání s předcházejícími lety zcela srovnatelné.

Rozhlas 2010

TV 2010

NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ

STŘEDISKO PRO KULTURU • příspěvková organizace ministerstva kultury ve své činnosti navazuje na více než stoletou historii. Prvním předchůdcem byl Svaz osvětový, založený v roce 1905, následoval Masarykův lidový výchovný ústav, Osvětový ústav a Ústřední dům lidové umělecké tvořivosti v roce 1972 sloučené do Ústavu pro kulturně výchovnou činnost. Dnešní NIPOS byl zřízen rozhodnutím ministra kultury k 1.1. 1991

Základním posláním NIPOS je podpora rozvoje kultury, především rozvoje kulturněspolečenských a tvůrčích aktivit občanů se zřetelem k oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit a k veřejnému užití autorských děl, dále poskytování informačních služeb a odborných konzultací orgánům a pracovníkům územní samosprávy, státní správy, občanských sdružení, právníkům i fyzickým osobám a dalším subjektům, působícím v místní a regionální kultuře, a to na základě soustavného vytěžování teoretických a praktických poznatků z analytické a výzkumné činnosti v oblasti kultury, z vlastního výzkumu a s využitím odborných znalostí z různých oborů umělecké činnosti.

Odborná činnost NIPOS je zaměřena rovněž na získávání a analýzu poznatků o obecné úloze a postavení veřejných služeb kultury v sociálně-ekonomickém rozvoji ČR. NIPOS je odborným pracovištěm pro rozvoj neprofesionálních uměleckých aktivit a estetické výchovy dětí, mládeže a dospělých a další vzdělávání ve vybraných uměleckých oborech. Zejména v této oblasti navazuje mezinárodní kontakty včetně mezinárodních nevládních organizací.

Z pověření MK je řešitelem rezortní státní statistické služby.

NIPOS se skládá ze čtyř odborných útvarů.

útvár pro neprofesionální umělecké aktivity

www.artama.cz

- Odborný garant a spoluorganizátor celostátních přehlídek, festivalů a výstav
- Řešitel projektů v oblasti výzkumu společenských věd
- Konzultant v jednotlivých uměleckých oborech: dětské estetické aktivity, divadelní obory, foto, film, hudební obory (komorní a symfonická hudba, dechová hudba, sborový zpěv), taneční obory (scénický tanec, lidový tanec)
- Vydavatel odborných publikací a periodik (Amatérská scéna, Tvořivá dramatika)
- Organizátor odborných seminářů, dílen a konferencí v oblasti uměleckého vzdělávání
- Zpracovatel odborných expertiz pro MK
- Tvůrce databáze českého amatérského divadla: www.amaterskedivadlo.cz
- Tvůrce specializovaného notografického archivu partitur pro pěvecké sbory

Centrum informací a statistik kultury

- Garant státní statistické služby za oblast kultury
- Zpracovatel statistiky oborů: divadlo, galerie, muzea a památníky, hudební soubory, hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelný, veřejné knihovny, památkové objekty zpřístupněné za vstupné, výstavní činnost v oblasti profesionálního výtvarného umění a architektury, neperiodické publikace a periodický tisk, vydavatelé, kulturně vzdělávací a zájmová činnost
- Tvůrce databází úřadů a kulturních subjektů řízených orgány státní správy, kraji, obcemi a městy, nestátními neziskovými organizacemi a podnikatelskými subjekty
- Poskytovatel statistických dat a informací z budovaných databází
- Veřejná knihovna se specializovaným fondem zaměřeným na teorii a legislativu kultury, sociologii, psychologii, historii, ekonomii a amatérské umění

místní kultura

útvár vydávající internetový časopis

- vytváří internetový magazín pro kulturní život v místech a regionech
- zpracovává, vyhledává a publikuje články, komentáře, zprávy, obecné studie, zajímavosti, projekty, inspirace a názory

www.mistnikultura.cz

PRACOVNÍ SKUPINA KONCEPCÍ A METODIK

- Řešitel metodických doporučení v jednotlivých oblastech kultury (v současné době připravuje metodické doporučení MK pro dobrovolnictví v kultuře)
- Zpracovatel odborných podkladů pro koncepční dokumenty MK (Kulturní politika, Státní politika ve vztahu k dětem a mládeži)
- Člen expertních týmů na úrovni EU (za MK)
- Zpracovatel analýz realizace veřejných služeb kultury ve vybraných obcích ČR
- Monitoring trendů v oblasti veřejných kulturních služeb v zemích EU
- Sběr a analýza dat o financování kultury z veřejných rozpočtů
- Poskytovatel dalšího vzdělávání profesionálních pracovníků kultuře
- Poskytovatel odborných konzultací pro subjekty působící v kultuře

Vybrané publikace NIPOS

Cesta k přednesu aneb Průvodce pro pedagogy a mladé recitátory • Emílie Zámečnicková

Dětská tvořivá hra • Josef Mlejnek
Zásobník her, cvičení a námětů pro improvizace pro dětské soubory

Hry pro šest smyslů • Hana Budínská
Kartotéka pro loutkáře i neloutkáře, kteří si umějí hrát s dětmi

Metodika dramatické výchovy
Zásobník dramatických her a improvizací

Od sportu fotografického k umělecké fotografii
Josef Mühlendorf a Pavla Vrbová
Historie prvního klubu fotografů amatérů v Čechách a Svazu československých klubů fotografů amatérů 1889 -1945

Pódia z krabičky
Divadla svítící do tmy
Divadla svítící do tmy II
Nesoustavné nahlédnutí do historie malých neprofesionálních scén 60., 70., a 80. let 20. století (včetně 5 CD)

Sbory a sborky pro kluky a holky • sestavil Emil Hradecký
Sborník skladeb pro dětské sbory [hudebnina]

Tvořivé taneční hry s hudebním doprovodem
Lenka Švandová, Edgar Mojdl
Pro děti nižšího školního věku (s klavírním doprovodem v notovém záznamu a hudební CD přílohou).

Tygr v oku aneb O tvorbě inscenace s dětmi a mládeží
Alena Palarčíková
Prakticky zaměřená kniha na tvorbu inscenace s dětmi a mládeží. Popisy inscenační práce na čtyřech různých jevištních tvarech pro různé věkové stupně.

Úvod do studia dramatické výchovy • Eva Machková
Pro studenty učitelství dramatické výchovy, popřípadě pro učitele pedagogických středních i vysokých škol, které učitele na práci s dramatickou výchovou připravují

NIPOS

POB 12 (Blanická 4) • 120 21 Praha 2

Tel.: 221 507 900 • Fax: 221 507 929

objednávky na www.nipos-mk.cz/publikace

e-mail • nipos@nipos-mk.cz

knihovna NIPOS, on-line katalog • www.nipos-mk.cz

WWW.NIPOS-MK.CZ

NÁRODNÍ INFORMAČNÍ
A PORADENSKÉ STŘEDISKO
PRO KULTURU

POB 12 (BLANICKÁ 4)
120 21 PRAHA 2
TEL.: 221 507 900
E-MAIL: NIPOS@NIPOS-MK.CZ

NIPOS 2012